

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ISSN 2524-0609

Серія

ПЕДАГОГІКА

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Збірник наукових праць

Випуск 2(53)

Ужгород – 2023

Науковий вісник Ужгородського університету.

Серія: «Педагогіка. Соціальна робота».

Випуск 2 (53) ' 2023

– науково-практичний журнал у галузі педагогіки, в якому висвітлюються актуальні питання методології та історії педагогіки, теорії і практики навчання, теорії і практики виховання, теорії і методики професійної освіти, соціальної педагогіки, соціальної роботи, сучасних педагогічних технологій та інших галузей педагогічної науки.

Редакційна колегія

Головний редактор: Бартош Олена – кандидат педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Заступник головного редактора: Козубовська Ірина – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Члени редколегії:

Воротникова Ірина – кандидат педагогічних наук, доцент, Київський університет імені Бориса Грінченка (Україна)

Голоніч Ян – доктор філософії у галузі соціальної роботи, Університет Коменського в Братиславі (Словаччина)

Данко Дана – кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Канюк Олександра – кандидат педагогічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Кузьма Ірина – кандидат педагогічних наук, Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти; Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна)

Микитенко Наталія – доктор педагогічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна)

Олексюк Наталія – доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (Україна)

Опачко Магдаліна – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Оросова Рената – доктор філософії у галузі педагогіки, Кошицький університет імені Павла Йозефа Шафарика (Словаччина)

Повідайчик Оксана – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Попадич Олена – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Попович Анна – кандидат соціологічних наук, доцент, Ужгородський національний університет (Україна)

Розлуцька Галина – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Сміла Іоанна – доктор педагогічних наук, доцент, Жешувський Університет (Польща)

Сокол Мар'яна – доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.Горбачевського (Україна)

Станчак Ярослав – доктор філософії у галузі соціальної роботи, доцент, Університет Коменського в Братиславі (Словаччина)

Станцієне Далія Марія – доктор гуманітарних наук, професор, Клайпедський університет (Литва)

Ткаченко Павло – кандидат педагогічних наук, доцент, Житомирський національний агроекологічний університет (Україна)

Товканець Ганна – доктор педагогічних наук, професор, Мукачівський державний університет (Україна)

Товканець Оксана – доктор педагогічних наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Шандор Федір – доктор філософських наук, професор, Ужгородський національний університет (Україна)

Шемпрух Йоланта – доктор педагогічних наук, професор, Жешувський Університет (Польща)

Шищенко Інна – кандидат педагогічних наук, доцент, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка (Україна)

Рецензенти:

Леврінц Маріанна – доктор педагогічних наук, професор

Мешко Галина – доктор педагогічних наук, професор

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 7972 від 9 жовтня 2003 р.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників, і розповсюджувачів видавничої продукції Серія Зм №32 від 31 травня 2006 р.

Засновник і видавець:

Ужгородський національний університет, Україна, 88000, м.Ужгород, пл.Народна, 3. Видавництво: вул. Капітульна, 18; e-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

Адреса редакції:

88017, м.Ужгород, вул.Університетська, 14, факультет суспільних наук, кім.218 e-mail: olena.bartosh@uzhnu.edu.ua Сайт: <http://www.visnyk-ped.uzhnu.edu.ua>

Збірник наукових праць видається з березня 1998 р., двічі на рік.

На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020 р. (додаток 4) збірник включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки; 012 – Дошкільна освіта; 013 – Початкова освіта; 014 – Середня освіта (за предметними спеціальностями); 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 – Спеціальна освіта; 231 – Соціальна робота).

Збірник представлено у наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах: Google Scholar (США); Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського (Україна); Index Copernicus – ICV 2022: 83.82 (Польща)

Рекомендовано до друку Вченою Радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 9 від 26 жовтня 2023 року

УДК 371; 378; 364

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2023. Випуск 2 (53). 161с.

© Ужгородський національний університет, 2023

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE UNIVERSITY
«UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY»

SCIENTIFIC BULLETIN OF
UZHHOROD UNIVERSITY

ISSN 2524-0609

Series

PEDAGOGY

SOCIAL WORK

Collection of Scientific Works

Issue 2 (53)

Uzhhorod – 2023

Scientific Bulletin of Uzhhorod University.

Series: «Pedagogy. Social Work».

Issue 2 (53) ' 2023

– is a scientific-practical journal in the field of pedagogy. Its main thematic areas are the current issues of: methodology and history of pedagogy, theory and practice of teaching, theory and practice of education, theory and methodology of professional education, social pedagogy, social work, modern pedagogical technologies and other areas of pedagogical science.

Editorial Board

Editor-in-Chief: Bartosh Olena – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)
Deputy of Editor-in-Chief: Kozubovska Iryna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Members of the Editorial Board:

Vorotnykova Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Borys Grinchenko Kyiv University (Ukraine)

Holonič Ján – Doctor of Philosophy in Social Work, Comenius University in Bratislava (Slovakia)

Danko Dana – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Kanyuk Oleksandra – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Kuzma Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, Ternopil Regional Municipal Institute of Postgraduate Pedagogical Education; Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University (Ukraine)

Mykytenko Natalia – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine)

Oleksiuk Natalia – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University (Ukraine)

Opachko Mahdalyna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Orosová Renáta – Doctor of Philosophy in Pedagogy, Pavol Jozef Šafárik University in Kosice (Slovakia)

Povidaichyk Oksana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Popadych Olena – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Popovych Anna – Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Rozlutska Halyna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Smyla Joanna – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, University of Rzeszów (Poland)

Sokol Mariana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, I.Ya.Horbachevsky Ternopil National Medical University (Ukraine)

Stančiak Jaroslav – Doctor of Philosophy in Social Work, Associate Professor, Comenius University in Bratislava (Slovakia)

Stanciene Dalia Marija – Doctor of Humanities, Professor, Klaipeda University (Lithuania)

Tkachenko Pavlo – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Zhytomyr National Agro-Ecological University (Ukraine)

Tovkanets Hanna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Mukachevo State University (Ukraine)

Tovkanets Oksana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Shandor Fedir – Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Uzhhorod National University (Ukraine)

Szempruch Jolanta – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, University of Rzeszów (Poland)

Shyshenko Inna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, A.S.Makarenko Sumy State Pedagogical University (Ukraine)

Reviewers:

Lórinč Marianna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Meshko Halyna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Certificate of the print media state registration Series KV № 7972 dated by October 9, 2003

Certificate of state registration of publishers, manufacturers, and distributors of publishing products Series 3m №32 dated by 31 May 2006

Founder and publisher:

Uzhhorod National University, Ukraine, 88000, Uzhhorod, Narodna square, 3. Publishing House Goverla: Kapitulna str., 18;

e-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

Editorial address:

88017, Uzhhorod, Universitetska str., 14, Faculty of Social Sciences, room 218, e-mail: olena.bartosh@uzhnu.edu.ua

Website: <http://www.visnyk-ped.uzhnu.edu.ua>

The journal is being published twice a year since March 1998.

Based on the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 886 of 02.07.2020 (Annex 4) the collection is included in the List of scientific professional publications of Ukraine category «B» in the field of pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences; 012 – Preschool education; 013 – Primary education, 014 – Secondary education (by subject specialties), 015 – Professional education (by specializations), 016 – Special education, 231 – Social work).

The journal is registered in scientometric databases, repositories and search engines: Google Scholar (the USA); National Library of Ukraine named after Vernadsky (Ukraine); Index Copernicus – ICV 2022: 83.82 (Poland)

Recommended for publication by the Scientific Council of Uzhhorod National University, record № 9 from October 26, 2023

UDC 371; 378; 364

Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work. 2023. Issue 2 (53). 161 p.

ЗМІСТ

Бартош Олена, Мигалина Зоряна. БІЛІНГВАЛЬНА МІЖКУЛЬТУРНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ПОБУДОВИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В РУСЛІ КРОС-КУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ	9
Бондар Тамара, Симонян Віталій. КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВОКАЛУ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	13
Бондарчук Наталія, Тулайдан Вікторія, Тимочко Олександр. ПЕРСПЕКТИВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ І СТУДЕНТІВ	17
Вансач Петер, Кендерешова Елена. ОСНОВНІ ЕТИЧНІ ЦІННОСТІ ТА МОРАЛЬНІ ОБОВ'ЯЗКИ ВЧИТЕЛЯ ЩОДО УЧНІВ	22
Варивода Юлія. ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ, СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	26
Вербівський Дмитрій. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	30
Гасвська Олена, Швидкий Дмитро. ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ПРОЕКТУ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ-ФІЛОЛОГАМ.....	34
Гасанова Лейла, Кравченко Оксана. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИХ НАВИЧОК В УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.....	40
Гринь Ольга. ЕКОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У США	44
Єнгалічева Ірина. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ ГРУПИ РИЗИКУ: ПЕРЕВАГИ ТА ТРУДНОЦІ	48
Канюк Олександра, Кіш Надія. ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	52
Козубовська Ірина, Козубовський Максим, Палкуш Віталія. ОРГАНІЗАЦІЯ СПРІЯТЛИВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ДІТЕЙ ГРУПИ РИЗИКУ В США	56
Коломієць Олена, Демиденко Тетяна. СОЦІАЛЬНІ ПРОЄКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.....	61
Корнєшук Вікторія, Маценко Ірина. ОЦІНКА, ДОБІР ТА РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ СОЦІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ЗАСАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ НАДІЙНОСТІ.....	67
Леврінц Маріанна, Варга Наталія, Попик Юрій. РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	71
Литвинова Світлана. ІМЕРСИВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НАВЧАННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	76
Лібак Наталка. ВИОКРЕМЛЕННЯ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	83
Маляр Любов, Милян Жанна. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ	89
Мулеса Павло, Юрченко Артем, Семеніхіна Олена. ДІАГНОСТИЧНИЙ АПАРАТ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ВІРТУАЛЬНОЇ НАОЧНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	94
Олефіренко Надія, Добрунов Олексій. ОСОБЛИВОСТІ РОЛЬОВИХ ІГОР У НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ УЧНІВ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ	100

Павлова Наталія. МЕТОДИЧНА РОБОТА ВЧИТЕЛЯ ЯК КОМПОНЕНТА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІНФОРМАТИКА)»	106
Петрочко Жанна, Датченко Наталія. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАМОВЛЕННЯ ЯК ЗАСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЙКРАЩИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ.....	112
Повідайчик Михайло. ЗМІСТОВО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ	117
Реблян Антоніна, Шулла Богдан. ДОСЛІДНИЦЬКА СПРЯМОВАНІСТЬ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ У НІМЕЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ	122
Розлуцька Галина, Гайович Євгенія, Куруц Василь. РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	126
Сікора Ярослава. КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	131
Собченко Тетяна, Махновський Сергій. ЗАГАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧОЇ ГАЛУЗІ	135
Трубачева Світлана. РОЗВИТОК НАВЧАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	139
Удовиченко Ольга, Удовиченко Ігор, Семеніхіна Олена. РЕЗУЛЬТАТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБИГУ У ВИМІРАХ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ	143
Шиманська Віра. ЕТАПИ І ПІДСИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ УСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ СПІЛКУВАННІ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ	147
Шкріба Сабіна. ЛЮДИНА ПОКЛИКАННЯ, А НЕ ТИТУЛІВ: ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ І. ЮЩУКА	152
Штаєр Руслана, Назаров Володимир, Кравець Оксана. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	156

CONTENTS

Bartosh Olena, Myhalyna Zoryana. BILINGUAL INTERCULTURAL EDUCATION AS A MEANS OF BUILDING THE EDUCATIONAL PROCESS THROUGH CROSS-CULTURAL DIALOGUE	9
Bondar Tamara, Simonian Vitalii. CRITERIA, INDICATORS, AND LEVELS USED TO DEVELOP THE ETHNIC CULTURAL COMPETENCE IN THE PRESERVICE VOCAL TEACHERS IN THE PROFESSIONAL TRAINING.....	13
Bondarchuk Natalia, Tulaydan Viktoriya, Tymochko Oleksandr. PROSPECTS OF MODERNIZATION OF THE EDUCATION FIELD OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF IMPROVING THE QUALITY OF PHYSICAL EDUCATION OF SCHOOLERS AND STUDENTS.....	17
Vansač Peter, Kenderešová Elena. BASIC ETHICAL VALUES AND MORAL DUTIES OF A TEACHER TOWARDS STUDENTS	22
Varyvoda Yuliia. INTERDEPENDENCE OF SOCIAL REHABILITATION, SOCIAL ADAPTATION AND SOCIAL INTEGRATION IN THE SOCIAL WORK FIELD	26
Verbivskiy Dmytrii. INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTION	30
Gayevska Olena, Shvidkiy Dmytro. IMPLEMENTATION OF THE RESEARCH PROJECT METHOD USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR TEACHING THE JAPANESE LANGUAGE TO PHILOLOGY STUDENTS	34
Hasanova Leila, Kravchenko Oksana. FORMATION OF SOCIAL-EMOTIONAL SKILLS IN THE STUDENT YOUTH	40
Hryn Olga. TRAINING OF FUTURE TEACHERS IN ENVIRONMENTAL EDUCATION IN THE USA.....	44
Yengalycheva Iryna. GAME TECHNOLOGIES IN SOCIAL WORK WITH CHILDREN AT RISK: BENEFITS AND DIFFICULTIES.....	48
Kanyuk Oleksandra, Kish Nadiia. DIGITAL COMPETENCE OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	52
Kozubovska Iryna, Kozubovskiy Maksym, Palkush Vitaliya. ORGANIZATION OF A FAVORABLE EDUCATIONAL ENVIRONMENT FOR THE AT RISK CHILDREN IN THE USA	56
Kolomiets Olena, Demydenko Tetyana. SOCIAL PROJECTS AS A TOOL FOR IMPLEMENTING INNOVATIONS IN SOCIAL WORK.....	61
Korneshchuk Viktoriia, Matsenko Iryna. ASSESSMENT, SELECTION AND DEVELOPMENT OF SOCIAL ORGANIZATION STAFF ON THE BASIS OF PROFESSIONAL RELIABILITY.....	67
Levrints (Lőrincz) Marianna, Varga Nataliya, Popyk Yury. DEVELOPMENT OF RESEARCH COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS IN HIGHER SCHOOL: FOREIGN EXPERIENCE.....	71
Lytvynova Svitlana. IMMERSIVE LEARNING ENVIRONMENT: A COMPARATIVE ANALYSIS.....	76
Libak Natalka. MARKING OF THE STAGES OF DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE.....	83
Malyar Lyubov, Milyan Zhanna. FOREIGN EXPERIENCE OF TEACHING STAFF QUALIFICATION IMPROVING	89
Mulesa Pavlo, Yurchenko Artem, Semenikhina Olena. DIAGNOSTIC APPARATUS OF RESEARCHING THE RESULTS OF PREPARING TEACHERS TO USE VIRTUAL VISIBILITY TOOLS IN PROFESSIONAL ACTIVITIES	94
Olefrenko Nadiia, Dobrunov Oleksii. FEATURES OF ROLE-PLAYING GAMES IN EDUCATION OF INFORMATION TECHNOLOGY FOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS	100

Pavlova Nataliia. METHODICAL WORK OF THE TEACHER AS A COMPONENT OF THE EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL PROGRAM «SECONDARY EDUCATION (COMPUTER SCIENCE)»	106
Petrochko Zhanna, Datchenko Nataliya. INTERNATIONAL EXPERIENCE ON SOCIAL COMMISSIONING IN THE BEST INTERESTS OF THE CHILD.....	112
Povidaichyk Mykhailo. CONTENT AND TECHNOLOGICAL SUPPORT OF THE PROCESS OF FORMING THE COMPETITIVENESS OF FUTURE TEACHERS OF MATHEMATICS	117
Reblyan Antonina, Shulla Bohdan. RESEARCH-BASED STUDENT PRACTICE IN GERMAN UNIVERSITIES	122
Rozlutska Halyna, Haiovych Yevheniia, Kuruts Vasyl. DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCE OF YOUNGER SCHOOL STUDENTS IN THE CONDITIONS OF INFORMAL EDUCATION	126
Sikora Yaroslava. CRITERIA AND INDICATORS OF THE LEVEL OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF INFORMATION TECHNOLOGY SPECIALISTS	131
Sobchenko Tetyana, Makhnovskiy Serhii. GENERAL THEORETICAL ISSUES OF FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS IN THE NATURAL SCIENCES	135
Trubacheva Svitlana. THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL COMPETENCE OF STUDENTS IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW.....	139
Udovychenko Olha, Udovychenko Ihor, Semenikhina Olena. RESULTS OF TRAINING FUTURE MANAGERS FOR THE USE OF ELECTRONIC DOCUMENT MANAGEMENT IN THE DIMENSIONS OF KNOWLEDGE AND SKILLS.....	143
Shymanska Vira. STAGES AND SUBSYSTEM OF EXERCISES FOR BUILDING LEXICAL COMPETENCE IN ENGLISH PROFESSIONALLY ORIENTED ORAL COMMUNICATION OF PROSPECTIVE ECOLOGISTS.....	147
Skriba Sabina. AN INDIVIDUAL OF CALLING, NOT OF TITLES: STAGES IN THE FORMATION OF I. YUSCHUK'S PEDAGOGICAL HERITAGE	152
Shtaier Ruslana, Nazarov Volodymyr, Kravets Oksana. USING INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS	156

УДК: 303.211:39:316.7:005.336.2:[378:37.011.3-051:784](045)
DOI: 10.24144/2524-0609.2023.53.13-16

Бондар Тамара Іванівна

доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри педагогіки, дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет, м.Мукачево, Україна
tamara_bondar@yahoo.com
<http://orcid.org/0000-0001-9484-9336>

Симонян Віталій Вікторович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Мукачівський державний університет, м.Мукачево, Україна
vitalii.simonain@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-3338-2960>

КРИТЕРІЙ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВОКАЛУ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. У статті схарактеризовано поняття «критерій», «показник», «рівні». Виокремлено й описано критерії, показники та рівні сформованості етнокультурної компетентності (далі – ЕКК) майбутніх учителів музики й учителів музичного мистецтва. На підставі проаналізованих праць розроблено авторські компоненти, критерії, показники й рівні сформованості етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу. Серед компонентів ЕКК майбутнього викладача вокалу диференційовано мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційний, рефлексивний. Виокремлено критерії та показники: для мотиваційно-ціннісного критерію показниками слугують зацікавленість культурою і музичним мистецтвом представників різних етносів, сформованість етнокультурних цінностей, сконцентрованих у музичному мистецтві; для етнокогнітивного критерію – рівень знань про етнокультурну компетентність майбутнього викладача вокалу, знання специфіки професійної діяльності в умовах етнокультурного середовища; для операційного критерію – готовність до виконання етнокультурних зразків музичного мистецтва та вміння застосовувати етнокультурні знання в процесі професійної діяльності майбутнього викладача вокалу в умовах етнокультурного середовища; для рефлексивного критерію – сформованість здатності особистості до рефлексії (самооцінювання) і сформованість та вияв особистісних якостей (толерантність, співпереживання, культура міжнаціонального спілкування). Розмежовано три рівні сформованості етнокультурної компетентності. Конструктивний (високий) рівень, для якого характерна творча особиста мотивація до професійної діяльності, готовність до засвоєння етнокультурних цінностей, сконцентрованих у музичному регіональному фольклорі та національному вокальному мистецтві, зумовлює формування етнокультурної свідомості здобувачів на базі засвоєної системи етнокультурних цінностей. Репродуктивний (середній) рівень засвідчує здатність формувати етнокультурні знання, уміння та навички як усвідомлену операційну установку щодо засвоєння етнокультурних цінностей. Елементарний (низький) рівень фіксують у разі наявних елементарних умінь засвоювати зазначені цінності, що виявляється в контексті типового виконання програмних вимог вокальної підготовки.

Ключові слова: компоненти, критерії, показники, рівні, етнокультурна компетентність, майбутні викладачі вокалу.

Вступ. Модернізація системи професійної підготовки майбутніх викладачів вокалу в Україні зумовлена прогресивними темпами новітніх інтеграційних процесів і вимогами суспільства до формування фахівців нової генерації. Зміни у вимогах до підготовки сучасного фахівця охоплюють широкий діапазон аспектів, що потребують переосмислення змісту освіти, методів навчання, формування ціннісного ставлення до професійної діяльності, здатності майбутнього фахівця до самоаналізу та професійного саморозвитку. Посиленої уваги вимагає усвідомлення значущості етнокультурної компетентності серед переліку загальних і спеціальних компетентностей майбутнього викладача вокалу, що в сучасних умовах російсько-української війни зумовлене необхідністю етнічної самоідентифікації кожного громадянина України. Аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових праць дає змогу констатувати, що формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в системі вищої освіти потребує ґрунтовного вивчення. Зокрема, варте дослідницької уваги виокремлення критеріїв, показників і рівнів сформованості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема виокремлення компонентів, критеріїв, показників та рівнів сформованості ЕКК відігравала

в працях О. Гуренко (сформованість ЕКК здобувачів педагогічного університету за спеціальностями початкової освіти, музичного мистецтва, хореографії та психології), Ч. Ін (сформованість ЕКК майбутніх учителів музики і хореографії), Л. Лу (сформованість ЕКК майбутніх учителів музики), С. Нестеренко (сформованість ЕКК учнів старшої школи), Л. Соляр (сформованість ЕКК майбутніх учителів музичного мистецтва), С. Стрельбицької (сформованість ЕКК майбутніх соціальних працівників), І. Ціко (сформованість ЕКК учнів 5–7 класів), С. Цзяюй (сформованість ЕКК майбутніх учителів музики) та ін. Особливості формування ЕКК майбутніх фахівців музичного мистецтва студіювали Ч. Ін, Л. Лу, Л. Соляр, С. Цзяюй.

Мета статті – виокремлення авторських критеріїв, показників і рівнів сформованості ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки. Для досягнення мети використано комплекс **методів науково-педагогічного дослідження**, а саме: аналіз наукової і методичної літератури, інформаційних джерел, їх систематизація та узагальнення, а також метод синтезу й порівняння.

Виклад основного матеріалу. Для визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості ЕКК

доцільно витлумачити сутність основних понять. Автор українського педагогічного словника С. Гончаренко трактує термін критерій як правило, згідно з яким щось оцінюють, роблять вибір після вимірювання. «У цьому правилі коротко сказано, що таке добре і що таке погано» [1, с. 4].

У словнику іншомовних слів за редакцією академіка О. Мельничука поняття «критерій» інтерпретоване як «мірило для визначення, оцінювання предмета, явища; ознака, узятя за основу класифікації; мірило достовірності знань, їхньої відповідності об'єктивній дійсності» [7, с. 432].

У педагогіці критерій розуміють як якість явища, що відображає його суттєві характеристики, а тому підлягає оцінюванню [3].

У контексті психолого-педагогічного дослідження критерій постає необхідною та достатньою умовою вияву або існування явища чи процесу [4].

Як зауважує Л. Козак, складником критерію є показник – ступінь вияву, якісна сформованість. Визначеність критерію виражена в коректних показниках [2, с. 77].

Дослідниця Л. Мороз-Рекотова трактує термін «показник» як характеристику певних аспектів критерію, які зіставлені між собою як ціле та часткове [6, с. 245].

У процесі дослідження проаналізовано наукові праці, що містять опис компонентів, критеріїв, показників і рівнів сформованості ЕКК майбутніх фахівців музичного мистецтва. Зауважимо, що Л. Соляр [8] і С. Цзяюй [9] ототожнюють назви компоненти та критеріїв етнокультурної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва, натомість Ч. Ін [10] і Л. Лу [5] розрізняють назви компонентів та критеріїв. Дослідниця Л. Соляр ототожнює назви компонентів і критеріїв та диференціює серед них мотиваційно-ціннісний, когнітивно-креативний, емоційно-рефлексивний, оцінно-результативний [8]. У науковій роботі С. Цзяюй назви компонентів і критеріїв також не розрізнені: ціннісно-спрямувальний, когнітивно-операційний, фахово-діяльнісний [9]. Водночас Ч. Ін розрізняє компоненти (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний) і критерії (спонукальний, когнітивно-операційний, особистісно-поведінковий) [10]. Л. Лу виокремлює чотири компоненти (мотиваційно-ціннісний, діяльнісний, комунікативний, емоційно-рефлексивний) та критерії (орієнтаційно-мотиваційний, когнітивний, процесуальний, креативно-комунікативний) [5].

Автори наукових праць у відповідності до кожного критерію із певним показником. Зокрема, Л. Лу, диференціюючи орієнтаційно-мотиваційний, когнітивний, процесуальний, креативно-комунікативний критерії, пропонує розмежовувати їхні показники [5]. Показниками орієнтаційно-мотиваційного критерію слугують ставлення студентів до майбутньої професійної діяльності як до цінності; потреба студента у формуванні й самовихованні своєї ЕКК; прагнення до особистісного самовдосконалення та фахового становлення; когнітивного критерію – наявність знань про культуру, етнічність, сутність і способи формування та самовиховання ЕКК; здатність до систематизації й узагальнення знань; процесуального критерію – здатність реалізувати самостійний творчий пошук у розв'язанні проблем, рефлексувати власну діяльність і поведінку, передавати інструментарій самопізнання та саморозвитку іншим; креативно-комунікативного критерію – відчуття задоволеності від вияву ЕКК, позитивне оцінювання педагогічних явищ з опорою на соціально та особистісно значущі цінності, здатність сприймати внутрішній

світ іншого й ототожнювати себе з ним, культурна толерантність [5].

Дослідниця Л. Соляр виокремлює такі показники формування ЕКК майбутніх учителів музичного мистецтва:

- для мотиваційно-ціннісного критерію – значущість етнокультурних знань, умінь і навичок та застосування їх у майбутній професійній діяльності; оволодіння творчими вміннями й навичками роботи в етнокультурному середовищі; створення умов для подолання труднощів в організації професійної діяльності;

- для когнітивно-креативного критерію – знання про сутність і зміст ЕКК майбутніх учителів музичного мистецтва, способи й форми її передання; сформованість педагогічної етнотворчості; здатність творчо виражати певну ідею етноформ; здатність виразно й чітко відтворювати один і той самий звичай, обряд залежно від етнорегіону; здатність створювати етнокультурну атмосферу, яка відрізнятиметься від сьогоденної;

- для емоційно-рефлексивного критерію – емоційне ставлення до загальноновизнаних етнокультурних цінностей; координування та регулювання етнокультурної діяльності всіх учасників спілкування, вибір адекватних засобів етнокультурного впливу щодо її подальшого стимулювання (взаємооцінювання, взаємоконтроль);

- для оцінно-результативного критерію – застосування матеріальних і нематеріальних засобів у навчально-пізнавальній діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва під час формування ЕКК; вияв творчої активності, ініціативи в процесі роботи над етнофотовиставками, етнофотоколажами й етноквестами [8].

У формуванні ЕКК майбутніх учителів музики і хореографії Ч. Ін диференціює такі показники для спонукального критерію, як усвідомлення важливої ролі ЕКК педагога в умовах полікультурного середовища; потреба в міжкультурній комунікації та виражена позиція щодо співпраці; усвідомлення принципів толерантності як пріоритетних у процесі професійної взаємодії; для когнітивно-операційного критерію – наявність етнокультурних знань; сформованість умінь і навичок, що забезпечують конструктивну міжнаціональну взаємодію та трудову поведінку в неоднорідному етнокультурному середовищі; здатність вести міжкультурний діалог й організувати міжетнічну взаємодію; для особистісно-поведінкового критерію – адекватна особистісна та професійна самооцінка, зокрема самооцінка ЕКК; позитивна етнічна ідентичність; вираженість професійної позиції, що базована на інтеріоризації ідей етнокультури й міжнаціональної взаємодії [10].

У процесі розроблення методичних засад етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики під час фахового навчання дослідник С. Цзяюй акцентує на таких показниках: для ціннісно-спрямувального критерію – наявність інтересу до опрацювання та виконання різних жанрів музичного фольклору й національного вокального мистецтва; вияв готовності до засвоєння етнокультурних цінностей, сконцентрованих у музичному фольклорі та національному вокальному мистецтві; для когнітивно-операційного критерію – наявність комплексу етнокультурних понять; вияв етноінтонаційного фонду зразків музичного фольклору й національного вокального мистецтва; для фахово-діялісного критерію – вияв умінь жанрово-стильової імпровізації на основі вокальних фольклорних зразків; наявність умінь інтерпретаційного опрацювання різних жанрів музичного фоль-

клору та національного вокального мистецтва [9].

Аналіз рівнів сформованості ЕКК засвідчує наявність різних підходів. Зокрема, у працях С. Цзяюя [9] та Л. Лу [5] у межах кожного критерію представлено три рівні – високий, середній, низький. У роботі Ч. Ін виокремлено чотири рівні (високий, достатній, середній, низький) [10]. Дослідниця Л. Соляр [8], зосереджуючи увагу на оцінювальному характері, описує три рівні: творчий (високий), продуктивний (достатній), елементарний (низький).

Унаслідок опрацювання наукових джерел, обґрунтовано авторські компоненти, критерії, показники й рівні сформованості ЕКК майбутнього викладача вокалу. У структурі ЕКК майбутнього викладача вокалу виокремлено чотири компоненти: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційний, рефлексивний.

У межах мотиваційно-ціннісного компонента диференційовано *мотиваційно-ціннісний критерій*, що має такі показники: зацікавленість культурою та музичним мистецтвом представників різних етносів; сформованість етнокультурних цінностей, сконцентрованих у музичному мистецтві.

В аспекті когнітивного компонента названо *етнокогнітивний критерій*, з огляду на значущість етнокультурного змісту фахової підготовки майбутнього викладача вокалу. Показники етнокогнітивного критерію такі: рівень знань про етнокультурну компетентність викладача вокалу; знання специфіки професійної діяльності в умовах етнокультурного середовища.

Відповідно до *операційного компонента*, окреслено операційний критерій, що засвідчує ефективність розв'язання етнокультурних завдань фахового навчання: здатність до використання педагогічного інструментарію в професійній діяльності викладача вокалу за наявності використання комплексу етнокультурних понять (показники – готовність до виконання етнокультурних зразків музичного мистецтва; уміння застосовувати етнокультурні знання в процесі професійної діяльності майбутнього викладача вокалу в умовах етнокультурного середовища).

Для *рефлексивного компонента* розмежовано рефлексивний критерій, що характеризує сформованість особистості до самооцінювання себе як представника етносу та свого ставлення до культурних традицій інших етносів (показники – сформованість здатності особистості до рефлексії (самооцінюван-

ня); сформованість і вияв особистісних якостей (толерантність, співпереживання, культура міжнаціонального спілкування)).

Для всіх чотирьох критеріїв описано три рівні сформованості ЕКК майбутнього викладача вокалу: конструктивний (високий), репродуктивний (середній), елементарний (низький).

Висновки. Виокремлено авторські компоненти: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційний, рефлексивний. Диференційовано критерії та показники: мотиваційно-ціннісний – зацікавленість культурою і музичним мистецтвом представників різних етносів, сформованість етнокультурних цінностей, сконцентрованих у музичному мистецтві; етнокогнітивний – рівень знань про ЕКК майбутнього викладача вокалу; знання специфіки професійної діяльності в умовах етнокультурного середовища; операційний – готовність до виконання етнокультурних зразків музичного мистецтва; уміння застосовувати етнокультурні знання в процесі професійної діяльності майбутнього викладача вокалу в умовах етнокультурного середовища; рефлексивний – сформованість здатності особистості до рефлексії (самооцінювання); сформованість і вияв особистісних якостей (толерантність, співпереживання, культура міжнаціонального спілкування). Описано рівні сформованості компонентів: конструктивний (високий), для якого характерна творча особиста мотивація до професійної діяльності, готовність до засвоєння етнокультурних цінностей, сконцентрованих у музичному регіональному фольклорі й національному вокальному мистецтві, що зумовлює формування етнокультурної свідомості здобувачів на базі засвоєної системи етнокультурних цінностей; репродуктивний (середній) – здатність до формування етнокультурних знань, умінь і навичок як усвідомлена операційна установка щодо засвоєння етнокультурних цінностей; елементарний (низький) – наявність елементарних умінь засвоювати зазначені цінності, що виявляється в контексті типового виконання програмних вимог вокальної підготовки. Перспективи подальшого дослідження – діагностика та узагальнення отриманих результатів щодо сформованості ціннісно-мотиваційного, когнітивного, операційного, рефлексивного компонентів у процесі фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу в ЗВО.

Список використаної літератури

1. Гончаренко С.У. Про критерії оцінювання педагогічних досліджень. *Шлях освіти*. 2004. №1. С.2–6.
2. Козак Л.В. Критерії готовності майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності. *Педагогіка*. 2013. С. 76–89.
3. Курило В. Моделювання системи критеріїв оцінки розвитку освіти в регіоні. *Педагогіка і психологія*. 1999. № 2. С. 35–39.
4. Курлянд З.Н. Професійна усталеність вчителя. Основа його педагогічної майстерності: учбовий посібник. Одеса: б.в., 1995. 160 с.
5. Лу Л. Методика формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музики в педагогічних університетах України і Китаю: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2014. 23 с.
6. Мороз-Рекотова Л. Критерії, показники та рівні сформованості професійно-комунікативної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019. № 7 (91). С. 243–254.
7. Словник іншомовних слів / за ред. акад. О.С.Мельничука. Київ: Головна редакція УРЕ, 1985. 865 с.
8. Соляр Л. В. Критерії та показники сформованості етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 18. Т. 2. С. 98–101.
9. Цзяюя С. Методичні засади етнокультурної підготовки майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 НПУ ім. М. Драгоманова. Київ, 2017. 23 с.
10. Чжан Ін. Формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музики і хореографії з КНР у вищих педагогічних навчальних закладах України: дис. ... канд. пед. наук: 01 Освіта/Педагогіка / СумДПУ ім. А.Макаренка. Суми, 2020. 262 с.

References

1. Honcharenko, S.U. (2004). Pro kriterii otsiniuvannya pedohohichnykh doslidzhen [On the criteria for evaluating pedagogical research]. *Shliakh osvity*, 1, 2–6. (in Ukrainian).
2. Kozak, L.V. (2013). Kryterii hotovnosti maibutnykh vykladachiv doshkolnoi pedahohiky i psykholohii do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Criteria for readiness of future teachers of preschool pedagogy and psychology for innovative professional

- activity]. *Pedahohika*, 76–89. (in Ukrainian).
3. Kurylo, V. (1994) Modeliuvannia systemy kryteriiv otsinky rozvytku osvity v rehioni [Modeling the system of criteria for evaluating the development of education in the region]. *Pedahohika i psykholohiia*, 2, 35–39 (in Ukrainian).
 4. Kurliand, Z. N. (1995). *Profesiina ustanovlenist vchytelia. Osnova yoho pedahohichnoi maisternosti* [Teacher professional stability. The basis of pedagogical skill]. B.v. (in Ukrainian).
 5. Lu, L. (2014). *Metodyka formuvannia etnokulturnoi kompetentnosti maibutnokh uchyteliv muzyky v pehohichnykh universytetakh Ukrainy i Kytaiu* [Methodology of formation of ethnocultural competence of future music teachers in pedagogical universities of Ukraine and China]. Extended thesis of doctoral dissertation. Kyiv. M.P.Drahomanov National Pedagogical University. (in Ukrainian).
 6. Moroz-Rekotova, L. (2019). Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti profesiino-komunikatyvnoi kultury maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [Criteria, indicators and levels of formation of professional and communicative culture of future teachers of preschool education institutions]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 7 (91), 243–254. (in Ukrainian).
 7. Melnychuk, O.S. (Ed.). (1985). *Slovyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign words]. URE. (in Ukrainian).
 8. Soliar, L. V. (2019). Kryterii ta pokaznyky sformovanosti etnokulturnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Criteria and indicators of the formation of ethno-cultural competence of future music teachers]. *Innovatsiina pedahohika*, 18 (2), 98–101. (in Ukrainian).
 9. Tsiaui, S. (2017). *Metodychni zasady etnokulturnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzyky u protsesi fakhovoho navchannia* [Methodical principles of ethnocultural training of future music teachers in the process of professional training]. Extended thesis of candidate dissertation. Kyiv, M.P.Drahomanov National Pedagogical University. (in Ukrainian).
 10. Zhan, Yin. (2020). *Formuvannia etnokulturnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzyky i khoreohrafii z KNR u vyshchykh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy* [Formation of ethnocultural competence of future teachers of music and choreography from the People's Republic of China in higher pedagogical educational institutions of Ukraine]. Unpublished candidate dissertation. Sumy, A. S. Makarenko Sumy Pedagogical University. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 29.09.2023 р.
Стаття прийнята до друку 03.10.2023 р.

Bondar Tamara

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Department of Pedagogy for Preschool, Primary Education and Educational Management
Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

Simonian Vitalii

PhD Student
Department of Pedagogy for Preschool, Primary Education and Educational Management
Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine

**CRITERIA, INDICATORS, AND LEVELS USED TO DEVELOP THE ETHNIC CULTURAL
COMPETENCE IN THE PRESERVICE VOCAL TEACHERS IN THE PROFESSIONAL TRAINING**

Abstract. The concepts of «criterion», «indicator» and «levels» have been characterized in the article. The criteria, indicators and levels used to develop the ethno-cultural competence of the preservice music teachers and music art teachers have been identified and described. Analyzing works, that tackle the issue of developing ethnocultural competence the author's components, criteria, indicators, and levels that could be used to research the ways for developing ethnocultural competence in the preservice vocal teachers have been developed. The components that make up the structure of a preservice vocal teacher's ethnocultural competence are called a motivation and value component, cognitive component, operational component, and reflective component. Criteria and indicators that measure the level of ethnocultural competence have been singled out. In terms of the motivation and value criterion, the interest in culture and music art representative of different ethnic groups and teaching ethno-cultural values concentrated in music art are identified as indicators. Regarding the ethno-cognitive criterion, the level of knowledge and outcomes related to the preservice vocal teacher's ethno-cultural subject matter and knowledge of methodological specifics in the ethno-cultural environment are indicators. The ability to perform ethno-cultural pieces of musical art and to apply ethno-cultural knowledge in the professional activity in the conditions of an ethno-cultural environment are distinguished as the indicators for an operational criterion. The reflective criterion is evaluated through the individual's ability to reflect (self-esteem) and personal traits including tolerance, empathy, and inter-ethnic communication culture. Three levels that differentiate the ethno-cultural competence have been distinguished including constructive (high) level, characterized by creative personal motivation for professional activity, willingness to learn ethno-cultural values concentrated in musical regional folklore and national vocal art; reproductive (average) level that indicate the ability to acquire and apply ethno-cultural knowledge, skills and abilities as a conscious operational attitude towards the assimilation of ethno-cultural values; and elementary (low) that illustrate the presence of elementary skills to learn the specified values, outlined in the context of the typical program requirements for vocal training.

Key words: components, criteria, indicators, levels, ethnocultural competence, preservice teachers of vocal.

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія

**ПЕДАГОГІКА
СОЦІАЛЬНА РОБОТА**

Збірник наукових праць

Випуск 2 (53)

Комп'ютерна верстка

Тополянський С.І.

Статті подані в авторській редакції

Здано до набору 26.10.2023. Підписано до друку 31.10.2023.

Формат 60x84. Папір офс. Гарнітура Times New Roman.

Друк різогр. Ум. друк. арк. 18,8.

Наклад 300 прим. Замовлення № 71

Віддруковано з готового оригінал-макета

Видавництво УжНУ «Говерла»

88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 18.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників,

і розповсюджувачів видавничої продукції

Серія 3т №32 від 31 травня 2006 року

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>